

Д е к л а р а ц и я
на Гражданското движение за защита на науката и образованието в
България
относно Проекта на Закона за развитие на Академичния състав
в Република България

Гражданското Движение се отнася положително към идеята за нов закон за развитие на академичния състав, който да замени досегашния ЗНСНЗ. За съжаление, предложеният от министър Игнатов проектозакон съдържа много недостатъци, вътрешни противоречия и несъгласуваност.

Основният недостатък на законопроекта е принижаването на изискванията за качество. Присъждането на научната степен доктор се делегира на над 33 ВУ с докторски програми, акредитирани по наследен, доказано неефективен механизъм. Напълно липсват национални критерии за оценка на научните резултати и приноси в докторските дисертации, а се постановява взаимното им признаване от всички национални институции. В същата степен това се отнася за академичните длъжности ”доцент” и „професор”, като съвсем неясни са критериите за израстването на доцента в професор. Академичните длъжности привидно имат действие само в институцията, в която са получени, но в действителност по силата на същия закон получават общонационална валидност като критерий при съставяне на жури, държавни органи и др.

Законопроектът не насърчава конкуренцията, а налага уравниловка на университетите с различно научно ниво, и това ще е катастрофално за българското висше образование. Досега важен критерий в акредитацията на университетите беше наличието в тях на достатъчно хабилитирани учени. Сега този критерий става безсмислен, понеже всяко ВУ ще има точно толкова законосъобразно избрани професори и доценти, колкото пожелае. Така университетите и научните институции с високо научно ниво фактически ще бъдат равнопоставени с тези, в които наука няма.

Равнището на централизация в даването на научните степени и звания у нас безспорно е неприемливо високо, но залитането в другата крайност - пълна децентрализация – е не по-малко опасно. Предвижданата децентрализация би била приемлива единствено, ако конкретните научни изисквания за получаване на съответната степен и длъжност, както и

процедурата, по която става това, са уредени на законово ниво и, следователно, са общи за целия академичен състав. Контролната комисия по чл.4 не е натоварена, а няма и капацитет да поеме тези функции. М-р Игнатов манипулативно използва неверни твърдения за пълна автономност на университетите в САЩ и Западна Европа при присъждане на научното звание доктор. Във всяка от тези страни съществуват строги и стриктно спазвани правила за акредитация на ВУ и на докторските програми. Едно друго много негативно следствие на предлагания Закон ще бъде това, че българските докторски степени няма да бъдат автоматично признавани в чужбина, с всички произтичащи от тук последствия.

Не е нужно да изброяваме в детайли всички недостатъци на проекто-закона, например, че увеличаването на броя на рецензентите на трудовете от двама или трима на петима обезсилва аргумента за спестени финансови ресурси чрез предлаганата нова процедура. Важно е, обаче, да посочим основния източник на неговите несъвършенства - това, че той е подготвен от чиновници около науката, без участието на учени с международно признание и ръководен опит и без използване на международно установени критерии за научни постижения и равнище! Най-авторитетната част на научната общност у нас ясно заяви, че не приема предложението проект. Проектът се подкрепя единствено от хора, чиято цел е по-нататъшната комерсиализация на образованието, вече довела до ненормално голям брой университети с ниско равнище, а министър Игнатов се опитва да го наложи с чисто политически средства. Възмутени сме, впрочем, от примитивните аргументи и смехотворни претенции за 'ноу-хау', използвани от министъра пред МС според стенограмата. Такава арогантност към научната общност досега не е била демонстрирана!

Настояваме преди разглеждането на законопроекта на първо четене, той да бъде да бъде основно преработен от екип от експерти - водещи учени с международно признати резултати и научни приноси, в пакет с необходимите промени в законите, регулиращи акредитацията на ВУЗ и научните организации. Законът не бива да влиза в сила преди да е факт актуализираната акредитация на ВУЗ и научните организации по силата на нов Закон за висшето образование, гарантиращ очакваните от цялото общество реформи.

София, 16.12.2009 г.